

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра агрометеорології та агроекології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

«Вересень» 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ І УПРАВЛІННЯ
ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Рівень вищої освіти: *Другий (магістерський)*

Галузь знань: *G Інженерія, виробництво та будівництво*

Спеціальність: *G18 Геодезія та землеустрій*

Освітньо-професійна програма: *Геодезія та землеустрій*

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка землекористування і управління земельними ресурсами». Одеса: ОНУ, 2026. 26 с.

Розробники: Сербов М. Г, д.е.н., професор, декан факультету гідрометеорології і екології ОНУ імені І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри агрометеорології та агроєкології

Протокол № 1 від «26» серпня 2026 р.

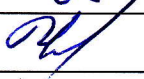
Завідувачка кафедри (Оксана ВОЛЬВАЧ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Геодезія та землеустрій»

 (Алла ТОЛМАЧОВА)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету гідрометеорології і екології ОНУ ім. І.І. Мечникова

Протокол № 1 від «26» 08 2026 р.

Голова НМК (Ангеліна ЧУГАЙ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри агрометеорології та агроєкології

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувачка кафедри _____ (Оксана ВОЛЬВАЧ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри агрометеорології та агроєкології

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Завідувачка кафедри _____ (Оксана ВОЛЬВАЧ)
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: Всього кредитів – 4,0/- годин – 120/- змстових модулів – 2/-	Галузь знань G <u>Інженерія, виробництво та будівництво</u> (шифр і назва) Спеціальність G18 <u>Геодезія та землеустрій</u> (код і назва) ОПП <u>Геодезія та землеустрій</u> Рівень вищої освіти: <i>Другий</i> (магістерський)	<i>Обов'язкова дисципліна</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-
		<i>Семестр</i>	
		1-й	-
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	-
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		20 год.	-
		<i>Лабораторні</i>	
		0 год.	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	-
		Форма підсумкового контролю: іспит/ -	

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом курсу є система економічних, організаційно-управлінських і правових відносин з питань землекористування і управління земельними ресурсами, яка базується на нормах чинного законодавства України, що регулюють економічні аспекти землекористування, планування та організацію управління земельними ресурсами різного цільового призначення та землекористування з метою одержання соціального або комерційного ефекту.

Мета. Метою курсу є формування у здобувачів системних знань із теоретичних та прикладних аспектів економіки землекористування і управління земельними ресурсами, умінь аналізувати ефективність заходів управління земельними ресурсами різного цільового призначення, прийняття управлінські рішення з урахуванням сучасних економічних, екологічних та ринкових чинників.

Завданням навчальної дисципліни є:

- ознайомити здобувачів з базовими поняттями економіки виробництва у сфері землекористування і управління земельними ресурсами;
- сучасне законодавство, нормативно-розпорядчі, методичні та інші правові документи, які регламентують економічну складову землекористування та управління земельними ресурсами, формування навичок складання бізнес-планів та економічних розрахунків для впровадження нових технологій у галузі;
- обґрунтовувати раціональне використання природних ресурсів в сфері землекористування і управління земельними ресурсами, варіантне проєктування та планування землекористування з урахуванням критеріїв соціальної і еколого-економічної ефективності;
- розвивати здатність обґрунтовувати сучасні інвестиційні рішення, проводити оцінку ризиків і прогнозувати економічні результати в процесі землеустрою.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) загальних (ЗК):

ЗК03. Здатність розробляти проєкти та управляти ними.

ЗК04. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК03. Здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології природничих, технічних, соціальних і економічних наук при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою.

СК06. Здатність розробляти і реалізовувати проєкти у сфері геодезії та землеустрою, а також дотичних до неї міждисциплінарних напрямів із урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

СК09. Здатність розробляти і застосовувати нові стратегічні підходи до вирішення проблем у сфері геодезії та землеустрою.

СК10. Здатність здійснювати роботи з оцінки земель.

СК11. Здатність планувати і виконувати землевпорядні роботи при розв'язанні завдань економіки землекористування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій.

ПРН03. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог.

ПРН04. Будувати і досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі об'єктів і процесів, застосовувати їх для створення інновацій у сфері геодезії та землеустрою.

ПРН06. Співпрацювати із замовниками та виконавцями робіт та послуг, готувати тендерні пропозиції в сфері геодезії та землеустрою, укладати відповідні договори.

ПРН07. Обґрунтувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях.

ПРН08. Розробляти і керувати проєктами з урахуванням технологічних умов та вимог щодо управління виробництвом у сфері геодезії та землеустрою та з дотичних міждисциплінарних напрямів, з урахуванням економічних, соціальних, екологічних і правових аспектів; готувати технічні завдання, заявки на фінансування проєктів, здійснювати планування робіт, планувати ресурси і керувати ними.

ПРН14. Критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.

ПРН15. Володіти геоінформаційними технологіями, аналітичними та експериментальними методами та методиками дослідження у сфері геодезії та землеустрою.

ПРН16. Виконувати роботи з оцінки земель.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- набувають знання, які мають значення для фундаментальної підготовки землевпорядників або економістів широкого профілю;

- засвоюють економічні і правові знання, необхідні для вивчення інших землевпорядних та фінансово-економічних дисциплін і практичної діяльності в сфері економіки землекористування та інвестицій, управління земельними ресурсами та землеустроєм;

- формують свій науковий і практичний світогляд;
- формують економічну і правову культуру здатність приймати правильні рішення в професійній діяльності у сфері землеустрою та в управлінських рішеннях тощо.

вміти:

- здійснювати економічний аналіз виробничої діяльності об'єктів господарської діяльності в управління земельними ресурсами;
- розраховувати собівартість, прибутковість та рентабельність процесів землекористування та управління земельними ресурсами;
- застосовувати методи економічного обґрунтування доцільності впровадження інноваційних технологій;
- розробляти бізнес-плани та інвестиційні проекти в галузі;
- визначати оптимальну структуру витрат і прогнозувати фінансові результати землекористування та управління земельними ресурсами.

бути здатним:

планувати та виконувати наукові економічні дослідження у сфері землеустрою і управління земельними ресурсами; формулювати наукові проблеми, визначати мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; здійснювати пошук, критичний аналіз та систематизацію наукової інформації; добирати й застосовувати сучасні методи обробки, економічного аналізу та оцінювання земельно-кадастрових і геопросторових даних; аналізувати та інтерпретувати результати досліджень, визначати їх наукову новизну і практичне значення; оформлювати та оприлюднювати результати досліджень з дотриманням принципів академічної доброчесності; готувати та презентувати результати власного дослідження, вести наукову дискусію та аргументовано відстоювати власні висновки.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року No 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року No 722, зокрема:

Ціль 4: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;

Ціль 8: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;

Ціль 9: створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;

Ціль 15: захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, боротьба з опустелюванням, повернення процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки землекористування та управління земельними ресурсами

Тема 1. Предмет, метод і завдання економіки землекористування та управління земельними ресурсами

Економічні категорії та показники у сфері землекористування і управління земельними ресурсами. Процеси формування, розподілу та охорони земельного фонду, економічні механізми регулювання ринку землі та оцінки майна. Діалектичний, системний, економіко-статистичний, балансовий, картографічний та геоінформаційний методи. Забезпечення раціонального та ефективного управління земельними ресурсами, охорона земель, ведення достовірного обліку та кадастру.

Тема 2. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці

Економічна суть та складові ціни земельних ресурсів. Функції ціноутворення як механізму розподілу (аллокаційна, стимулююча, інформаційна). Чинники, що впливають на ринкову оцінку та розподіл (мінливі, стабільні). Особливості ринку землі в Україні. Обмеження ринкового механізму, регулююча функція держави. Проблемні питання: екологічні наслідки, соціальна несправедливість, хаотичність. Функції держави (зонування, податкова політика, екологічне законодавство).

Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами. Ціноутворення землі.

Тема 3. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин

Суть та мета оптимізації, ринкові механізми оптимізації. Основні напрями та аспекти оптимізації (економічний, екологічний, правовий). Формування раціональної структури угідь залежно від їхнього природного потенціалу. Поєднання державного регулювання та ринкової саморегуляції. Використання сучасних геоінформаційних систем та технологій (ГІС) для моніторингу стану землекористування і управління земельними ресурсами.

Тема 4. Методологія оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами

Система показників, що вимірюють співвідношенням між отриманими результатами (ефектом) та витратами чи площею використаних земель. Основні методичні підходи (системний, інтегральний, еколого-економічний). Система показників та індикаторів оцінки економічної ефективності. Оцінка рівня деградації ґрунтів, екологічної стійкості територій.

Тема 5. Економіка організації землеволодінь та землекористувань. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель.

Ефективне економічне господарювання через раціональне використання та збереження земельних ресурсів. Економіка організації землеволодінь і землекористувань: мета, основні завдання, економічні інструменти стимулювання. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель: встановлення єдиної системи обов'язкових норм, стандартів та правил регулювання господарської діяльності, забезпечення екологічної та санітарно-гігієнічної безпеки, збереження і відтворення родючості ґрунтів. Області регулювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки землекористування та управління земельними ресурсами										
Тема № 1. Предмет, метод і завдання економіки землекористування та управління земельними ресурсами	19	2	2	0	15	-	-	-	-	-
Тема № 2. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці	23	4	4	0	15	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	42	6	6	0	30	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами. Ціноутворення землі.										
Тема № 3. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин	23	4	4	0	15	-	-	-	-	-
Тема № 4. Методологія оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами	28	4	4	0	20	-	-	-	-	-
Тема № 5. Економіка організації землеволодінь та землекористувань. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель.	27	6	6	0	15	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	78	14	14	0	50	-	-	-	-	-
Разом за змістовими модулями 1 та 2	120	20	20	0	80	-	-	-	-	-
Усього годин	120	20	20	0	80	-	-	-	-	-

Види роботи:

- [1]– опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2]– опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

7. Теми практичних занять

Назви тем	Кількість годин	
	Очна форма	Заочна форма
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки землекористування та управління земельними ресурсами</i>		
Тема 1. Предмет, метод і завдання економіки землекористування та управління земельними ресурсами [1] ПР 1. Вивчення функцій землі в системі суспільних інтересів та ринкових відносин [1,2]	2	-
Тема 2. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці [1] ПР 2. Складання виробничого плану та визначення економічної ефективності при різних системах землекористування [2]	4	-
Разом за змістовим модулем 1	6	-
<i>Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами. Ціноутворення землі.</i>		
Тема 3. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин [1] ПР 3. Визначення орендної вартості та орендної плати за землю для об'єктів землекористування сільськогосподарського та несільськогосподарського призначення [2]	4	-
Тема 4. Методологія оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами [1] ПР 4. Використання картографічної основи для визначення об'єктів дослідження та встановлення обмежень та обтяжень при використанні [2]	4	-
Тема 5. Економіка організації землеволодінь та землекористувань. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель [1]. ПР 5. Економіка внутрішньогосподарської організації території аграрних землеволодінь та землекористувань [2].	6	-
Разом за змістовим модулем 2	14	-
Разом за змістовими модулями 1 та 2	20	-
Усього годин	20	-

Види роботи: [1]– опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
[2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

8 Самостійна робота

№ з/п	Назва змістовного модуля, теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економіки землекористування та управління земельними ресурсами.		
1	Тема 1. Предмет, метод і завдання економіки землекористування та управління земельними ресурсами. Вивчення функцій землі в системі суспільних інтересів і ринкових відносин. <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентацій щодо функціоналу земельних ресурсів в різних галузях економіки</i>	15	-
2	Тема 2. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці. <i>I. Визначення взаємодії різних чинників виробництва, побудова схеми формування землекористування для об'єктів господарського комплексу різних галузей виробництва. II. Встановлення та визначення залежності продуктивності землі від різних чинників впливу. Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентацій</i>	15	-
	Разом у змістовому модулі 1	30	-
	Змістовий модуль 2. Методологія та методика оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами. Ціноутворення землі.		
4	Тема 3. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин. <i>Оцінка ефективності проєкту формування землекористування підприємств агропромислового комплексу. Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентацій</i>	15	-
5	Тема 4. Методологія оцінки економічної ефективності землекористування і управління земельними ресурсами <i>Вивчення екологічних обмежень використання земель. Використання картографічної основи з визначенням об'єктів землекористування та встановленими для них обмеженнями та обтяженнями при використанні земельних ресурсів. Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентацій</i>	20	-

6	Тема 5. Економіка організації землеволодінь та землекористувань. Стандартизація і нормування у галузі охорони земель. <i>I. Вивчення впливу соціально-економічних чинників на раціональне землекористування та управління земельними ресурсами. Оцінка впливу факторів різної природи на раціоналізацію землекористування.</i> <i>II. Формування територіальної структури оптимального землекористування. Вивчення структуризації основних типів землекористування та орендної вартості земельного ресурсу.</i> <i>III. Економіка внутрішньогосподарської організації територій агропромислових землеволодінь та землекористувань. Економічне обґрунтування землепорядних рішень.</i> <i>Підготовка до лекційних та практичних занять, підготовка презентацій</i>	15	-
	Разом у змістовому модулі 2	50	-
	Разом за змістовими модулями 1 та 2	80	-
	Усього годин	80	-

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти. У межах дисципліни «Економіка землекористування і управління земельними ресурсами» здобувачі вищої освіти можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання спеціалізованої літератури, виконання індивідуальних завдань, тощо), так і через зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та/або фрагмент підсумкового контролю.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до Компетентності, теми (та/або результати навчання, що формуються)
ОП «Культиварій». Управління земельними ресурсами та раціональне землекористування. https://www.smartfarming.ua/services/navchalnyj-kurs-zemelni-kotyky/	PH11, PH13

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до Компетентності, теми (та/або результати навчання, що формуються)
Управління та ефективне використання земельних ресурсів у територіальних громадах https://pdp.nacs.gov.ua/courses/upravlinnia-ta-efektyvne-vykorystannia-zemelnykh-resursiv-u-terytorialnykh-hromadakh	PH09, PH16
Геоінформаційні системи управління земельними ресурсами з використанням сучасних технологій https://www.spatio.in.ua/?p=550	PH05, PH11, PH15
Фінанси та освіта в підприємстві https://alison.com/course/finance-and-education-in-entrepreneurship	PH14, PH16

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова»
https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

В межах дисципліни «Економіка землекористування і управління земельними ресурсами» оцінювання результатів неформальної та інформальної освіти здійснюється згідно з критеріями таблиці 1.

Таблиця 1 - Критеріїв оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Онлайн-курс (Prometheus, Coursera, EdEra тощо)	30 год. (1 кредит)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Професійне стажування (на підприємстві, в установі)	від 2 тижнів (≈1–2 кредити)	Повне проходження з довідкою	8–10 балів	Самостійна робота / модульний контроль
Професійний тренінг / воркшоп	8–12 год.	Участь і сертифікат	3–4 бали	Поточний контроль
	20–30 год.	Участь і сертифікат	5–7 балів	Поточний контроль
Курси з громадянської освіти / академічної доброчесності	5–10 год.	Успішне завершення з сертифікатом	2–3 бали	Додаткові бали
Додаткові онлайн-курси (МООС, спецкурси)	15–20 год.	Виконання завдань на ≥80%	4–6 балів	Самостійна робота
Участь у науково-практичній конференції / семінарі	1–2 дні	Довідка/сертифікат про участь	2–4 бали	Додаткові бали
Публікація тез конференції чи наукової статті (за тематикою дисципліни)	—	Наявність опублікованих матеріалів	до 10 балів	Підсумковий контроль / додаткові бали

Максимальна кількість балів зарахованих результатів неформальної/інформальної освіти не повинна перевищувати 20% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Викладач здійснює експертну оцінку відповідності змісту здобутих компетентностей до навчальної програми.

За потреби викладач може проводити співбесіду зі здобувачем для підтвердження рівня засвоєних неформальної/інформальної освіти результатів.

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни економіка землекористування і управління земельними ресурсами використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається

пояснювально- ілюстративний метод, у межах якого викладач допомагає здобувачам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій, у тому числі використовуючи карти та практичних занять, на яких здобувачі репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується *дослідницький метод*, який передбачає організацію активного пошуку розв'язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім сумуються.

Форми контролю Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні заняття, практичні роботи й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

1. Форми контролю за лекційним матеріалом

Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень).

Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу становить 10 балів (по 2 бали за кожну з 5 тем).

2. Форми контролю за практичним матеріалом

Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, умінь застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань. Контроль здійснюється через перевірку правильності виконання практичних робіт (дотримання методики, точність розрахунків, логічність висновків, якість оформлення звітності) та усний захист практичної роботи (здатність обґрунтувати отримані результати, відповісти на запитання викладача, продемонструвати розуміння процесу виконання).

Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 40 балів (по 8 балів за кожну з 5 практичних тем).

3. Контроль за змістовими модулями

Після вивчення кожного змістового модуля проводиться модульна контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає 15 запитань із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вмінь логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту.

Максимальна кількість балів за виконання модульних контрольних робіт становить 30 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60% правильних відповідей. Кожен здобувач має дві спроби складання тесту.

4. Підсумковий контроль (іспит)

Підсумковою формою контролю знань є іспит, який проводиться після завершення вивчення дисципліни. Іспит спрямований на комплексну перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, здатності їх узагальнювати, систематизувати та застосовувати у практичних ситуаціях.

Іспит оцінюється максимально у 20 балів. До складання іспиту допускаються здобувачі, які набрали не менше 60% балів за поточну роботу (тобто 48 із 80 можливих).

5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість)	10
Практичні роботи (виконання і захист)	40
Модульні контрольні роботи	30
Поточна успішність (разом)	80
Іспит	20
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Таким чином, загальна система оцінювання дисципліни базується на принципах поетапності та об'єктивності: 80 балів здобувач може отримати за поточну роботу упродовж навчального семестру, а 20 балів - за підсумковий іспит. Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати

академічної успішності здобувачів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

1. Критерії оцінювання лекційного матеріалу

Бал	Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу
2 бали	Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень; виконав онлайн-тест чи міні-завдання без помилок.
1,5 бала	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
1 бал	Ознайомився з матеріалом лекції, відповідає на основні запитання, але без глибокого розуміння або з неточностями; має базові уявлення про ключові поняття.
0,5 бала	Ознайомився частково з матеріалом; виконав завдання поверхнево, без розуміння змісту; допускає суттєві помилки.
0 балів	Здобувач не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.

2. Критерії оцінювання практичних робіт

Бал	Критерії оцінювання виконання практичної роботи
8 балів	Робота виконана повністю, на високому науковому рівні; результати обґрунтовані, подані у вигляді таблиць, графіків або власних спостережень; оформлення звіту відповідає методичним вимогам; студент успішно захистив роботу, виявив глибоке розуміння змісту, методики та висновків.
7 балів	Робота виконана повністю та коректно, але потребує незначного уточнення або деталізації окремих розрахунків чи висновків; звіт оформлений якісно; студент продемонстрував впевнене володіння матеріалом під час захисту.
6 балів	Робота виконана в основному правильно, із незначними неточностями у розрахунках або формулюваннях висновків; звіт відповідає більшості вимог; проведено короткий усний захист.
5 балів	Робота виконана з окремими помилками у методиці чи висновках, але загальний результат коректний; звіт надано, однак аналіз результатів поверхневий або неповний.
4 бали	Робота частково виконана, спостерігаються помилки у розрахунках, неповні або нечіткі висновки; звіт оформлено частково або з порушеннями структури.

3 бали	Робота виконана з численними недоліками, не всі завдання виконано; звіт неповний, без аналітичної частини; усний захист відсутній або формальний.
2 бали	Робота містить суттєві помилки, відсутні пояснення або аналіз отриманих результатів; звіт має фрагментарний характер.
1 бал	Робота не виконана у встановлений термін, має грубі методичні помилки; звіт відсутній або не відповідає темі завдання.
0 балів	Робота не виконана або не подана; студент не з'явився на заняття й не подав жодних звітних матеріалів.

Критерій для захисту практичної - коротке усне пояснення результатів (1–2 хвилини) або відповідь на запитання викладача щодо методики чи висновків.

Оцінювання модульних контрольних робіт здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Модульна контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 15 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття навчального курсу, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом підготовки.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а загальна кількість балів за тест становить 15, що відповідає 100% правильності виконання.

Розподіл результатів тестування за кількістю правильних відповідей

Кількість правильних відповідей	Відсоток правильності, %	Рівень засвоєння матеріалу
15	100	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
14	93	Дуже високий рівень, незначні неточності
13	87	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
12	80	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
11	73	Достатній рівень із незначними прогалинами
10	67	Задовільний рівень, окремі неточності у розумінні матеріалу
9	60	Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань
8	53	Незадовільний рівень, часткове розуміння теми
7	47	Низький рівень, більшість відповідей неправильні
6	40	Дуже низький рівень засвоєння
5	33	Матеріал засвоєно фрагментарно

Кількість правильних відповідей	Відсоток правильності, %	Рівень засвоєння матеріалу
4	27	Відсутність розуміння ключових понять
3	20	Дуже слабе розуміння матеріалу
2	13	Майже повна відсутність знань
1	7	Випадкові правильні відповіді
0	0	Відсутність знань, завдання не виконано

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, що відповідає 9 балам із 15 можливих. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання модульного контролю.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання модульної контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат модульного контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Охарактеризуйте поняття «економіка землеволодіння» і «економіка землекористування».
2. Земля як головний засіб виробництва, специфічний товар та обмежений природний ресурс.
3. Поняття і ознаки землекористування.
4. Суть та структура земельного фонду України (за категоріями земель, формами власності).
5. Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин.
6. Економічний механізм регулювання земельних відносин: сутність, складові та базові завдання.
7. Які завдання навчального курсу «Економіка землекористування і управління земельними ресурсами» ?
8. Дайте визначення і охарактеризуйте суть сталого землекористування і управління земельними ресурсами.
9. Якими показниками слід характеризувати стале землекористування?
10. Складові системи управління земельними ресурсами (державне, самоврядне, внутрішньогосподарське).
11. Нормативно-правова база, що регулює земельні відносини та землекористування в Україні.
12. Охарактеризуйте економічну функцію землі в життєдіяльності суспільства.
13. Охарактеризуйте поняття «земля» як екологічну систему.
14. Місце екологічної системи «земля» в біоматеріальній системі економіки.
15. Надайте загальну характеристику теорії раціонального землекористування.
16. Охарактеризуйте умови оптимального розподілу ресурсів і формування системи землекористування.
17. Назвіть чинники раціоналізації землекористування і управління земельними ресурсами та їх класифікацію.
18. Постулати теорії оптимізації землекористування та розумної рівноваги.
19. Кадастрова та ринкова вартість землі: принципова різниця, сфера застосування та методи визначення.
20. Нормативна грошова оцінка земель: методика розрахунку для різних категорій земельних ресурсів та її практичне значення.
21. Експертна грошова оцінка земельних ділянок: основні підходи (дохідний, порівняльний, витратний).
22. Земельна рента (диференціальна I і II, абсолютна) як економічна основа вартості землі та орендної плати.

23. Система оподаткування землекористування в Україні: земельний податок та орендна плата.

24. Економічні передумови та особливості функціонування ринку земель сільськогосподарського призначення.

25. Оренда землі: економічна доцільність, структура договору оренди та чинники, що впливають на розмір орендної плати.

26. Земельно-іпотечне кредитування та інструменти фінансування на ринку нерухомості.

27. Державне прогнозування та планування використання земельних ресурсів.

28. Державний земельний кадастр (ДЗК): структура, функції та роль в економічній оцінці та оподаткуванні.

29. Економічна ефективність заходів із землеустрою та ведення кадастрової діяльності.

30. Державний та громадський контроль за використанням та охороною земельних ресурсів.

31. Моніторинг земель як інформаційна база для прийняття збалансованих управлінських рішень.

32. Показники економічної ефективності використання земельних ресурсів у різних галузях господарського комплексу країни (сільське, лісове господарства, промисловість, житлова забудова тощо).

33. Базові принципи екологізації економіки землекористування і управління земельними ресурсами.

34. Поняття землекористування як екологічної системи.

35. Охарактеризуйте модель збалансованої системи «виробництво-землекористування».

36. Назвіть головні завдання оптимізації землекористування і управління земельними ресурсами.

37. Охарактеризуйте умови оптимальності розподілу ресурсів Парето.

38. Охарактеризуйте види і різновидності вартості земельних ресурсів.

39. Економічні аспекти деградації, ерозії та виснаження земель.

40. Методичні підходи в оцінці економічних збитків від неефективного землекористування і управління земельними ресурсами.

41. Економічне обґрунтування інвестицій у рекультивацію, меліорацію та охорону земель.

42. Поняття економічно безпечного (сталого) землекористування та індикатори його оцінки.

43. Поняття та сутність внутрішньогосподарського землеустрою, комплекс правових, економічних, технічних та еколого-орієнтованих заходів.

44. Економічне обґрунтування землепорядних рішень. Основні показники оцінки ефективності.

45. Впорядкування сільськогосподарських угідь та організація поточної території, завдання трансформації угідь.

46. Оцінка впливу раціонального територіального розміщення господарських центрів на економіку об'єкта господарської діяльності.

47. Що таке територіальна структура землекористування та які її головні компоненти ?

48. Структуризація основних типів землекористування за функціональним призначенням, еколого-стабілізуючі типи землекористування.

49. Методи оптимізації та проектування структури земель, застосування ГІС-технологій в проектуванні територіальної структури.

50. Формування структури оптимального землекористування і управління земельними ресурсами в Україні. Оцінка ролі державного регулювання.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі (формувальне оцінювання)

Поточний та періодичний контроль					Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	ІСПИТ	100
10	10	10	10	10		
Контрольна робота за змістовим модулем 1 -15		Контрольна робота за змістовим модулем 2 -15				
35		45			20	
80						

*T1, T2 ... T5 – теми змістових модулів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Мультимедійні презентації.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка землекористування і управління земельними ресурсами». Одеса: ОНУ, 2026. 26 с.
3. Силабус курсу.

14. Рекомендована література

Основна

1. Волошкіна О.С., Василенко Л.О. Збалансоване природокористування: конспект лекцій. Київ: КНУБА, 2026. 64 с. URL: http://elibrary.collegesnau.com/wp-content/uploads/2026/06/09-%D0%B5-2026-10_V_26.pdf
2. Забалуєв В.О., Балаєв А.Д., Тонха О.Л., Піковська О.В. Ґрунтові деградації і технології відтворення родючості ґрунтів: Навчальний посібник. Київ.: НУБіП України, 2023. 284 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/handle/123456789/10634>
3. Новаковська, І.О. Економіка землекористування: навчальний посібник. К.: Аграрна наука, 2018. 400 с. URL: <https://dglb.nubip.edu.ua/items/45a5b936-f9f4-4ff2-8a42-ae3a709f1339/full>
4. Третяк А.М., Третяк В.М., Курильців Р.М., Прядка Т.М., Третяк Н.А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики: монографія/ за заг. ред. А.М. Третяка. Біла Церква: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с. URL: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/7105>
5. Третяк А.М., Другак В.М., Гунько Л.А., Гетманьчик Л.П. Землевпорядне проектування: організація територій сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою: навчальний посібник. Херсон: Олді-плюс, 2014. 236 с.

6. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А. Землевпорядне проектування: Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 184 с.

7. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Гунько Л.А., Капінос Н.О., Третяк Р.А., Третяк Н.А. Економіка землекористування та землевпорядкування (в 2-х частинах). Економіка землевпорядкування. Ч.ІІ. ІІ-е доповнене видання: навчальний посібник/ за заг. ред. А.М. Третяка]. Суми: «ТОВ «Білоцерківдрук», 2025. 458 с. URL: <https://repo.snau.edu.ua/xmlui/handle/123456789/14773>

Додаткова

1. Колодій П.П., Черечон О.І., Тишковец В.В., Сухомлін Л.В., Гермонова К.О. Управління земельними ресурсами. Економіка землекористування: посібник. Т.2. TEMPUS IV, 2012. 438 с.

2. Гнатів П.С., Хірівський П.Р. та ін. Природні ресурси України: навчальний посібник. Львів: «Камула», 2012, 336 с. URL: https://www.academia.edu/38062128/Природні_ресурси_України

3. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : навчально-методичний посібник. К. : Прінт-Сервіс, 2018. 214 с. URL: <http://elibrary.collegesnau.com/wp-content/uploads/2026/06/posibnikdronovazapot2018.pdf>

4. Лазарева О. В., Мась А.Ю. Економіка землеустрою. Практикум для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» галузі знань: 19 «Архітектура та будівництво»: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, Методична серія, вип. 345. 2021. 60 с.

5. Павлов В.І., Гарната О.М., Веремєєнко Т.С., Фесіна Ю.Г. Економіка землекористування: навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. Рівне: НУВГП, 2016. 188с.

6. Паньків З., Кирильчук А., Яворська А. Кадастр природних ресурсів: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 204 с. URL: http://elibrary.collegesnau.com/wp-content/uploads/2026/06/Pankiv_Kyrylchuk_YAvorska_2024.pdf

7. Петраковська О., Бєрова П. Економіка землекористування: конспект лекцій. К.: КНУБА, 2024, 88 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/46af465e-16f7-482a-8eff-1679735512ed/content>

8. Третяк А.М., Третяк В.М., Третяк Р.А. Землевпорядне проектування: впорядкування землеволодінь і землекористувань та організація території сільськогосподарських підприємств: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 172 с.

9. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник/ Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/media/26013>

Нормативно-правове забезпечення

1. Земельний Кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 01.07.2026р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Податковий кодекс України (із змінами та доповненнями станом на 28.05.2026р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6823>
3. Про затвердження Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок. Постанова КМУ № 1147 від 3 листопада 2021 р. (із змінами та доповненнями станом на 27.05.2026р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2021-%D0%BF#Text>
4. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру. Постанова КМУ № 1051 від 17 жовтня 2012 р. (із змінами та доповненнями станом на 06.05.2026р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-%D0%BF#Text>
5. Про землеустрій. Закон України від 22.05. 2003 № 858-IV (із змінами та доповненнями станом на 25.02.2026р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>
6. Про оренду землі. Закон України від 06.10.1998 № 1264-XIV (із змінами та доповненнями станом на 30.06.2026р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>
7. Про оцінку земель. Закон України № 1378-IV від 11.12.2003 р. (із змінами та доповненнями станом на 25.03.2025р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>

Електронні інформаційні ресурси

1. Репозитарій ОНУ імені І.І.Мечникова <https://dspace.onu.edu.ua/home>
2. Репозитарій факультету ФГМіЕ <http://eprints.library.onu.edu.ua>
3. Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова <http://lib.onu.edu.ua/>
4. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр) <https://land.gov.ua/monitorynh-zemelnykh-vidnosyn/>
5. Публічна кадастрова карта <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta>